

Notitie

Contactpersoon	Tijmen van de Poll (Royal HaskoningDHV) en Joost de Jong (Tauw)
Datum	2 oktober 2018
Kenmerk	N001-1262850JAJ-V02

Oplegnotitie bij planMER Omgevingsvisie NH2050

In opdracht van de provincie Noord-Holland hebben Tauw en Royal HaskoningDHV (RHDHV) het planMER opgesteld bij de omgevingsvisie NH2050. De Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie m.e.r.) heeft een concept advies gegeven over het planMER.¹ De Commissie stelt in haar advies dat op enkele punten informatie ontbreekt om het milieubelang integraal mee te kunnen wegen bij het besluit over de Omgevingsvisie NH2050. Deze punten hebben de provincie Noord-Holland, Tauw en RHDHV besproken met de Cie m.e.r. Op basis van dit gesprek zal de Cie m.e.r. haar advies definitief maken. De provincie Noord-Holland heeft aan Tauw en RHDHV gevraagd om de omgang met enkele punten uit het advies van de Cie m.e.r. te beschrijven. Die punten zijn in deze notitie beschreven.

Beschrijving van de afgefallen alternatieven

Wat zei de commissie?

Het MER geeft aan dat alternatieven voor de visie zijn onderzocht in de vorm van drie verhaallijnen voor de ontwikkeling van Noord- Holland. Maar het MER beschrijft niet waarom deze zijn afgefallen en hoe het milieubelang daarin is meegewogen.

Reactie

Voorafgaand aan de plan-m.e.r. heeft in de Koersfase van het omgevingsvisieproces een strategische afweging over de koers en ambities plaatsgevonden. Dat is gedaan op basis van drie verhaallijnen. De verhaallijnen kijken elk vanuit een dominante invalshoek in samenhang naar de opgaven zoals die uit de Verkenningen NH2050 naar voren zijn gekomen. De opdracht vanuit de Omgevingswet en vanuit de door Provinciale Staten vastgestelde startnotitie is om een integrale visie op te stellen. Daarom wordt in elke verhaallijn doorgeredeneerd op alle mogelijke consequenties van een ambitie en komen alle opgaven uit de Verkenningen NH2050 erin aan bod. De drie verhaallijnen zijn:

1. Gezond en veilig Noord-Holland (gezondheid en veiligheid zijn het belangrijkste);
2. Economisch duurzaam Noord-Holland (langdurige welvaart is het belangrijkste);

¹ Commissie voor de m.e.r., 2018, Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 advies eindconcept. 3275-ts(5), 11 september 2018.

3. Karakteristiek Noord-Holland (bestaande omgevingskwaliteit is het belangrijkste).

Deze drie verhalen zijn als strategische alternatieven gebruikt bij het vaststellen van de koers voor de omgevingsvisie, onder andere bedoeld om de grenzen van het speelveld te verkennen en de keuzes en consequenties van uitersten in beeld te brengen. De verhaallijnen zijn kwalitatief op kansen en consequenties beoordeeld, zie als voorbeeld onderstaande uitsnede uit het Discussiedocument; Drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050.

	GEZOND EN VEILIG		ECONOMISCH
	Keuze	Kansen/consequentie	Keuze
 Bodemdaling	<ul style="list-style-type: none"> > De bodemdaling in de veenweide gebieden is niet meer houdbaar. In deze gebieden wordt het peilbeheer aangepast om de bodemdaling te stoppen. Er zal nieuw functioneel gebruik moeten komen passend bij het waterpeil (functie volgt peil) > In de overige gebieden moet bij locatie keuze en aanleg/bouw rekening gehouden worden met bodemdaling 	<ul style="list-style-type: none"> > Meer ruimte voor (water)recreatie in de veenweide gebieden rondom Amsterdam dan nu het geval is. > Vermindering van de CO₂ uitstoot > Geen melkveehouderijen meer in de veenweide gebieden (en geen weidevogels) > Extra beheer-/onderhoudskosten bij het "bodemdalingsbestendig" ontwikkelen 	<ul style="list-style-type: none"> > Bodemdaling in de veengebieden rond Amsterdam is niet meer houdbaar. > Aanpassing peilbeheer om dit tegengegaan: ver-natten > De veenweide gebieden krijgen een recreatieve functie ten dienste van de stad en het vestigingsklimaat van de MRA: Wetlandsafari's (tenzij andere vormen van agrarisch gebruik een hogere toegevoegde waarde hebben)
Klimaatadaptatie	<ul style="list-style-type: none"> > Hittestress in de steden is een groot gezondheidsprobleem, om dit tegen te gaan moet er meer water en groen de stad in worden gebracht (Groene daken/gevels en minder verharding in de straten). Dit draagt meteen ook bij aan de wateropvang-capaciteit ten tijde van clusterbuilen > (Water)veiligheid wordt een belangrijke factor in de locatie keuze van ontwikkelingen dit is niet meer enkel een economische afweging > Om het overstromingsrisico te beperken zetten we in op het water robuust maken van het "achterland" (een extra eis bij nieuwe ontwikkelingen) en van vitale infrastructuur en voorzieningen. 	<ul style="list-style-type: none"> > Een veilig(er) Noord-Holland > Met het toevoegen van groen en blauw in de stad zal ook de biodiversiteit toenemen > Er is een positieve correlatie waterkwaliteit en -kwaliteit > Extra "spelregels" voor bedrijven en woningbouw t.b.v. de (water)veiligheid en bescherming tegen wateroverlast kan ten koste gaan van vestigingsklimaat > Eisen voor fundering, koeling en zetting van infrastructuur > Extra afwegingsaspect bij locatiekeuze > Het landschap moet beter worden ingericht voor (incidentele) waterberging > Belangrijke (vitale) Infrastructuur op hoogte en absoluut niet ondergronds: Impact op verschijningsvorm van het landschap > Hogere kosten om heel NH water robuust te maken 	<ul style="list-style-type: none"> > Beschermen van infrastructuur zodat deze blijft functioneren bij wateroverlast en calamiteiten > Grote economisch clusters extra beschermen i.v.m. hoge economische schade bij calamiteiten > Locatie keuze is en blijft hoofdzakelijk een economische afweging: technisch water robuust maken > Groen en water meer integreren in de stad: groene daken en gevels. > Beperkte mogelijkheden in de openbare ruimte door grote verdichtingsopgave. > Economisch rationele omgang met verdroging: zoetwater-intensieve bedrijven moeten zelfvoorzienend worden.

Kansen en consequenties zijn hier vooral beschreven in termen van gevolgen voor de leefomgeving. Hiermee zijn op systematische wijze de effecten van de verschillende verhaallijnen in beeld gebracht. Aan de hand daarvan is op 9 oktober 2017 het debat gevoerd in Provinciale Staten. Er is niet gekozen voor één van de verhaallijnen als Koers, omdat de verhaallijnen waren bedoeld om consequenties van de ambities in samenhang in beeld te brengen. Er zijn elementen uit alle verhaallijnen gebruikt (wetende wat de kansen en consequenties van daarvan zijn) bij het opstellen van de definitieve Koers NH2050. Na het vaststellen van Koers NH2050 hebben de verhaallijnen hun doel volbracht en hebben ze geen functie meer. Feitelijk is er vanaf het moment van vaststelling van de koers één nieuwe verhaallijn: Koers NH2050. Daarom heeft het planMER

geen rol meer gehad afwegingskader voor alternatieven voor de Omgevingsvisie. Die rol is al vervuld door het genoemde Discussiedocument. Het planMER beschrijft dan ook de effecten van één alternatief: het voornemen zoals opgenomen in de Ontwerp Omgevingsvisie.

Doelbereik van de ontwikkelprincipes/Gat tussen opgaven en mogelijkheden van provincie/nadere verkenning opgaven provincie

Wat zei de commissie?

Uit het MER blijkt dat veel ambities met de huidige ontwikkelprincipes niet gehaald worden. Het MER onderzoekt niet of de ambities met verdergaande beleidsopties van de provincie, zoals maximale inzet op opwekking van hernieuwbare energie, wél kunnen worden gehaald.

Reactie

Voor meerdere ambities geldt dat de opgave dermate groot is, dat het een inspanning vergt op alle besluitvormingsniveaus: van rijk, tot provincies, gemeenten en waterschappen (soms ook op Europees niveau). Alleen inzet van de provincie is in die gevallen naar verwachting niet toereikend om de ambities te halen. In het planMER worden aanbevelingen gedaan om leefomgevingskwaliteiten te verbeteren. Het is aan de provincie om daar verder mee aan de slag te gaan met de uitwerking van het beleid in programma's. De aanbevelingen bevatten concrete aanknopingspunten voor de provincie om haar bijdrage aan het halen van ambities te vergroten. Ook al kan de provincie ambities niet in haar eentje halen, zij kan wel een voortrekkersrol vervullen, haar beïnvloedingsmogelijkheden maximaliseren en zo samen met partners doen wat kan om ambities zoveel als mogelijk te behalen. Een voorbeeld van een concrete uitwerking van het beleid dat inmiddels in gang is gezet, is het programma bodemdaling. Daarin neemt de provincie een voortrekkersrol om samen met de partners die daar mede voor verantwoordelijk zijn, de bodemdaling in veenweidegebieden af te remmen, te stoppen en zo mogelijk te herstellen. Provinciale Staten van Noord-Holland hebben € 1 miljoen extra beschikbaar gesteld voor het Innovatieprogramma Veen, met een onderzoeklocatie in het Zuiderveen bij Nauerna en bij een veehouder in Assendelft. Ook gaat de provincie aan de slag in bestaande gebiedsgerichte projecten, in Westzaan en in Waterland-Oost.

Navolgbaarheid van effectscores

In paragraaf 3.4 'Wijze waarop effecten, doelbereik en strijdigheden zijn beoordeeld' van het planMER NH2050 is beschreven welke stappen zijn gezet om de ontwikkelprincipes op effecten te beoordelen en om het doelbereik (behalen van de ambities) van de omgevingsvisie te beoordelen. De effectbeoordeling is kwalitatief uitgevoerd op basis van een deskundigenoordeel.

Voor de beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling (HSAO) per milieuthema zijn experts van Tauw-RHDHV en Goudappel Coffeng ingezet. Zij hebben op basis van de Verkenningen NH2050 en waar nodig aanvullende bestaande en beschikbare informatie beoordeeld in hoeverre er met betrekking tot de indicatoren uit het beoordelingskader problemen en knelpunten optreden en verwacht worden. Op basis daarvan zijn met 'stoplichtkleuren' kwaliteitniveaus toegekend. De stoplichtkleuren representeren op hoofdlijn wat het kwaliteitniveau is en hebben voor een signalerende functie. De HSAO's zijn vervolgens op kwaliteit en compleetheid beoordeeld door de experts op het betreffende thema van de provincie Noord-

Holland. Waar nodig zijn de HSAO's daarop aangescherpt. Vervolgens zijn in verschillende expertsessies ook weer op kwalitatieve wijze de kansen en risico's op positieve en negatieve effecten van het nieuwe beleid (ontwikkelprijncipes) beoordeeld. Dat is gedaan door op systematische wijze de ontwikkelprincipes met de indicatoren uit het beoordelingskader te confronteren, zie als voorbeeld onderstaande uitsnede van de gebruikte beoordelingstabel.

PlanMER NH2050 | Effectbeoordeling m.e.r.-criteria

Ontwikkelprijncipes NH2050	Sturingsmogelijkheid provincie	Indicatoren														
		Klimaatverandering					Bodem en water					Gezondheid				
		WATEROVERLAST	OVERSTROMINGSRISICO	HITTESTRESS	VERDROEGING	VERZILTING	BODEMKwaliteit en -VOEDBAARHEID	Bodemdeling	Kwaliteit en kwantiteit grondwater	Kwaliteit en kwantiteit oppervlaktewater	Luchtkwaliteit	Geluid	Geur	Lichtinval	Externe warmte	
1 Ontwikkelingen en beheer zijn passend bij het draagvermogen en de karakteristiek van het landschap.	●	0	N.v.t.	0	0	N.v.t.	0	0	0	0	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v
2 Nieuwe ontwikkelingen zijn zoveel mogelijk natuur-inclusief.	●	+	N.v.t.	+	+	N.v.t.	+	N.v.t.	+	+	0	0	0	N.v.t.	N.v	
3 Nieuwe ruimtelijk-economische ontwikkelingen worden zoveel mogelijk ruimtelijk geclusterd op locaties nabij OV-, weg-, energie- en data-knooppunten.	●	N.v.t.	0	0	0	0	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	+	+	0	0	0	
5 Bij nieuwe ontwikkelingen in de kustzone wordt aangesloten bij de verscheidenheid aan kustlandschappen en dus bij de karakteristieken van het betreffende kustlandschap en het aanliggende grote water.	●	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v	
6 Bij nieuwe ontwikkelingen in de wateren (Noordzee, Waddenzee, IJsselmeer, Markermeer, IJmeer en Gooimeer) wordt aangesloten op de karakteristieken van de kustlijnen.	●	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	0	N.v.t.	0	0	N.v.t.	0	N.v.t.	N.v.t.	N.v	
7 Ecologische verbindingen worden behouden en aangevuld, met het oog op robuuster maken van het ecologisch systeem in de kustgebieden, inclusief de grote wateren.	●	+	N.v.t.	+	+	0	0	0	+	+	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v	
8 Wonen en werken worden zoveel mogelijk binnenstedelijk gerealiseerd en geconcentreerd.	●	-	N.v.t.	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	0	+	N.v.t.	0	0	
9 Om de groei van het verkeer in de metropool in goede banen te leiden moet worden geïnvesteerd in alle verkeersnetwerken, met name in het regionaal OV en																

Aan de werksessies hebben experts van milieuthema's als klimaat, energie, mobiliteit en ecologie van zowel de provincie als Tauw-RHDHV en Goudappel Coffeng bijgedragen, evenals het kernteam van de omgevingsvisie de provincie en de MER-adviseurs van Tauw-RHDHV. In gezamenlijkheid zijn in een werksessie allereerst de effecten bepaald per ontwikkelprincipe op de indicatoren van een milieuthema. Deze werkvorm bood de mogelijkheid om discussies over een effect direct te voeren en om samen te bepalen of een specifiek ontwikkelprincipe voor een indicator een kans biedt op een verbetering (+), niet of nauwelijks kans biedt op relevante effecten en/of een wisselend beeld geeft in de provincie (0) of een risico biedt op een verslechtering (-). Nadat de effecten van de ontwikkelprincipes op de indicatoren van een milieuthema in beeld waren, is bepaald of het kwaliteitsniveau van de indicator vanwege de omgevingsvisie is gewijzigd ten opzichte van het kwaliteitsniveau van de autonome ontwikkeling. In een later stadium hebben de experts beleidsopties en mitigerende maatregelen aangedragen voor specifieke indicatoren waar ook met de omgevingsvisie het kwaliteitsniveau nog slecht blijft, om zo knelpunten te verminderen of weg te nemen.

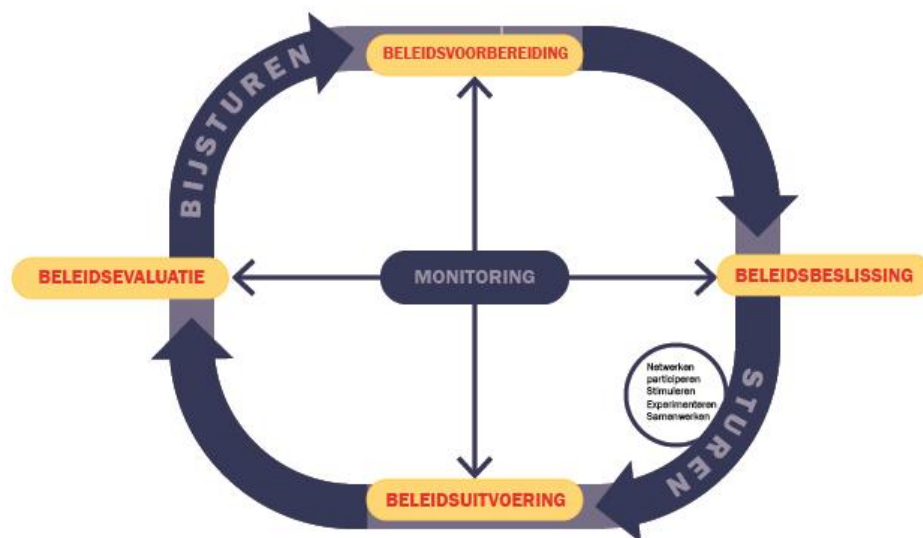
Monitoring

Wat zei de commissie?

De Commissie beveelt aan om de opzet van het informatiesysteem uit te werken en te koppelen aan de effectbeoordeling en de criteria voor het doelbereik, zodat de visie beter geëvalueerd, en indien nodig, geactualiseerd kan worden.

Reactie

De Omgevingsvisie is onderdeel van onderstaande provinciale beleidscyclus. Na vaststelling van Omgevingsvisie (beleidsbeslissing) geeft de provincie samen met haar partners verder invulling en uitvoering van het beleid (beleidsuitvoering). In een vierjaarlijkse Omgevingsvisiemonitor NH2050 monitort de provincie hoe de leefomgeving er in Noord-Holland voor staat. Als ambities onvoldoende worden waargemaakt, of als er onverwachte ontwikkelingen zijn, dan wil de provincie zich inzetten om de uitvoering van de acties te versterken. Bijstellen van de visie is alleen aan de orde bij trendbreuken of radicale veranderingen.

De provincie Noord-Holland werkt op dit moment aan de Omgevingsvisiemonitor 2050. Deze monitor beschrijft hoe de leefomgeving er voor staat. Als eerste bouwsteen wordt hiervoor het planMER gebruikt. In het planMER is het kwaliteitsniveau van de leefomgeving beoordeeld voor een keur aan thema's en indicatoren. Hoofddoel van de omgevingsvisie is het bereiken van een balans tussen economische groei en leefbaarheid. Economische indicatoren die raken aan de fysieke leefomgeving zoals werklocaties, circulaire economie, de bereikbaarheid van mainports en duurzame landbouw zijn opgenomen in het PlanMER. Om ook een beeld te geven van de macro-economische ontwikkelingen wordt aan de Omgevingsvisiemonitor een aantal macro-economische indicatoren toegevoegd, zoals de economische groei en de ontwikkeling van de werkgelegenheid.

In het planMER zijn de leefomgevingskwaliteiten kwalitatief bepaald op basis van deskundigenoordeel. Met de monitor wil de provincie, in navolging van het advies van de Commissie voor de m.e.r., de stap maken naar (zo veel mogelijk) data of kaart gedreven indicatoren die in een dashboard worden weergegeven. Dit 'vinger-aan-de-pols-systeem' moet inzichtelijk maken of de verschillende (deel)ambities gedurende de looptijd van de visie worden behaald. De Omgevingsvisiemonitor moet zo een basis bieden om in de loop van de tijd, indien nodig, extra maatregelen te nemen. Een rapportage met een analyse van de ontwikkelingen wordt iedere vier jaar aan PS aangeboden, voor het eerst in 2022.